

הפורתח בכל יום..

הניוז היומי של דרשו.

Dirshu

דרשו ד' ועוזו

קרן עולמית לחינוך
ועידוד לימוד התורה

יום שני י"א אדר ב' תשע"ט | דף היומי בבלי: חולין קיא.

דף היומי בהלכה: מסעיף ט"ז עד סעיף כ"ג.

מוסר: דבר בעיתו פרק ד' מ"גם איש תבונות" עד "ודע עוד אחי".

קנין חכמה הלימוד השבועי: חובת הלבבות שער הבחינה פ"ד 'והשביעית' עד פ"ה 'ואחר כן ישיב אל ליבו'

הדף היומי בהלכה

מהו החוזק הנדרש ל'קורה' המתירה את ה'מבוי'?

וטעם הדבר, מפני שרק באופן זה ניכר שהקורה הונחה לשם קביעות של בנין, כעין 'תקרה', וממילא היא מהווה היכר שזוהי רשות היחיד; אבל כשאינה כה חזקה, סבורים העוברים ושבים שהונחה שם רק לפי שעה, ואינה מהווה היכר. ויש אומרים שהטעם הוא, שכאשר אינה כה חזקה, היא נישאת ברוח.

[שו"ע שסג, יז, משנ"ב נט, וביה"ל ד"ה חזקה]

'קורה' המתירה 'מבוי' - מידת אורכה, כרוחב פירצת המבוי; ומדין 'לבויד', די בכך שתגיע עד לטווח של פחות משלושה טפחים ממחיצות המבוי. ומידת רוחבה - טפח לפחות. ולעוביה אין מידה, אך עליה להיות חזקה במידה שתוכל לשאת לכל אורכה (הנצרך להכשרה, כנ"ל) אריחי אבן שרוחבם שלושה טפחים, ורוחבם טפח ומחצה, כאשר רוחב האריח מונח לרוחב הקורה, ואורך האריח לאורכה.

הדף היומי בהלכה

מהו החוזק הנדרש ל'מעמידים' של 'קורת מבוי'?

והקורה מונחת עליהם, וכיוצא בהם - יש אומרים שעליהם להיות חזקים במידה שיוכלו לשאת את הקורה עם האריחים הנ"ל; ויש אומרים כי די בכך שיהיו חזקים במידה שיוכלו לשאת את הקורה בלבד, (שהרי בפועל אין מניחים עליה את האריחים). וראוי להחמיר, כי כן דעת רוב הראשונים.

[שו"ע שסג, יז-יט, משנ"ב סא-סב, שעה"צ מד, וביה"ל ד"ה חזקה]

[ראה משנ"ב ס; ביאורים ומוספים דרשו, 50]

בהמשך לאמור: 'קורה' מעוגלת, אם היא חזקה במידה הנ"ל, הריהי כשורה, למרות שבפועל לא ניתן להניח עליה אריחים. וקורה שרוחבה ארבעה טפחים - אינה צריכה להיות חזקה במידה שתוכל לשאת את האריחים, משום שבקורה זו (על פי הטעם הראשון הנ"ל) ניכר בכל מקרה כי הונחה לשם קביעות של בנין, וכן אין לחשוש (על פי הטעם השני הנ"ל) שתניטל ברוח. ו'מעמדי' הקורה, דהיינו זיזים היוצאים ממחיצות המבוי

מדוע לא מתחשבים להלכה בכך שהיקפו של עיגול הוא כ-3.14?

כי סמכו חכמים על שיעור זה של פי שלושה בכל דיני התורה, מפני שקשה לצמצם בנוגע לתוספת שמעבר לפי שלושה. וכתבו אחרונים, שאולי קיבלו כן מהלכה למשה מסיני, ולפחות בדינים דרבנן יש לסמוך על כך. ויש שהטעימו כי כל שיעורי המצוות המעשיות ניתנו באופן זה, כדי שגם חלושי הדעת יוכלו לקיימן.

[שו"ע שסג, יט; ביאורים ומוספים דרשו, 52]

כאמור, 'קורה' מעוגלת כשירה להתרת 'מבוי'. וכללו חכמינו ז"ל, שכל עיגול שיש בהיקפו שלושה טפחים, יש ברוחבו (= קוטר) טפח". ולכן, אם היקף הקורה הוא שלושה טפחים, נחשב הדבר שיש ברוחבה טפח, כנדרש לרוחב הקורה, והיא כשירה. ולמרות כי בחשבון מדויק נמצא שהיקפו של עיגול אינו פי שלושה מרוחב (=קוטר) העיגול, אלא פי שלושה ושביעית בערך (כ-3.14), להלכה אין לדקדק בכך, ודי בהיקף של שלושה טפחים,

הסיפור היומי

פתאום אחרי שלש דקות נתן רבי עזרא ברזל מכה בידו על השולחן והכריז: "מעכשיו כולם יושבים בשקט! מי שרוצה להשאר איתנו - ישמח בשקט, מי שלא יכול, ילך לביתו!"

שמחת פורים - לא בכל מחיר

החלו הבחורים מתלחשים: "ראיתם? צדקנו...". שמע זאת אחד מבני הבית ושאל: "מה דיברתם? מה כוונתכם?" לא היה נעים להם, התחמקו. לבסוף אחד הבחורים העז ואמר: "הרב, אפילו עכשיו בפורים שמצוה לשמוח, צריכים להיות רציניים?". הסביר רבי עזרא מפני מה ביקש שקט: "בדירה הסמוכה, מאחורי הקיר הזה, גרה הרבנית במברגר. היא אלמנה, לפני מספר חודשים נפטר בעלה, הגאון רבי בן ציון שהיה משגיח בישיבת פוניבז'. כל שנה הבחורים באו אליהם ועשו שמח, השנה יש שם שקט. כאשר היא תשמע את שירת וצהלת הבחורים כאן היא תיזכר בבעלה, יהיה לה צער גדול. איך אפשר לשמוח כשהיא עצובה!?"

(נר לשולחן שבת)

היה זה לפני שנים, בישיבת 'נחלת יעקב' בבני ברק. בליל פורים היה ויכוח בין הבחורים אם ללכת לביתו של הגאון רבי עזרא ברזל, אביו של ראש הישיבה שליט"א, שהיה מוסר שיחות בישיבה. חלק אמרו: הוא "צדיק", זה לא יהיה פורים, אנחנו רוצים לחגוג, הוא ישבית לנו את השמחה... המבוגרים אמרו שצריך ללכת ויהיה טוב. התלבטו. גבר כוחם של הבחורים המבוגרים, ואמרו: נלך, ואם לא יהיה לענין נחזור לישיבה.

נכנסו לביתו ופצחו בשירה. רבי עזרא החל רוקד עימם בהתלהבות. אף פעם לא ראוהו שמח כל כך. עשה העוויות ופרצופים. "שימח אותנו - היה באמת פורים..." פתאום, אחרי שלש דקות רבי עזרא נתן מכה על השולחן והכריז: "מעכשיו כולם יושבים בשקט, מי שרוצה להשאר איתנו ישמח בשקט, מי שלא יכול ילך לביתו!"

077-2222-666 או *4992

קו השיעורים של 'דרשו' - לחייג, ללמוד, לדעת

כסף לא היה חסר לו, אבל מדי שנה בפורים הוא היה שולח לחברו משלוח מנות מוזר ביותר: פרוסת לחם מרוחה בריבה...

על משלוחי מנות ייחודיים באמת...

משלוחי מנות לרוב הגיעו לבית המדרש ברחוב רלב"ח. מובחר מן המובחר נשלח אל הרבי, ובתוכם הרבה יינות יקרים וחשובים. את הכל חזר וחילק הרבי לאחרים. כשהגיע ה'לב שמחה' הביתה, מצא על השולחן 'משלוח מנות' נוסף. בקבוק יין פשוט וחבילת ביסקוויטים... הוא התעניין מי שלח זאת, ואמרו לו שזה הגיע מן השכנים. אנשים מן השורה, תמימי-דרך שלמים, שלא שפר עליהם הגורל בבני, חיי ומזוני. הרבי ביקש שיניחו את היין הצידה. הוא הצטער על שלא נשלח להם משלוח מנות מבעוד יום. "למה לא זכרו אותם?", שאל. "הרי שכנים הם זה שנים רבות?".

בליל שבת שאל הרבי על אותו בקבוק היין. הוא רוצה לקדש עליו... משום מה כבר לא היה נמצא היין בבית. המשמש הצטדק והעיר שזה היה "פשוט'ע וויין". יין פשוט. כאן התלהט ה'לב שמחה' ואמר: "פשוט'ע וויין? פשוט'ע וויין? זיי זענען דאך צובראכענע מענטשן! הרי הם אנשים שבורים. 'קרוב ה' לנשברי לב'! וואס איבן זי ידען? הרי אין להם יותר, והם נותנים זאת בכל הלב - - -".

ודוקא על יין זה רצה הרבי לקדש! את כל היינות המשובחים והעתיקים שלח הלאה. מה אכפת לו לצדיק בטיב היקב? בין זה חפץ, מפני שהעניקו אותו בכל לב, אנשים פשוטים וישרי דרך שלא השיגה ידם לשלוח יותר. ויתרה מזו, אנשים נשברי לב שהקב"ה קרוב להם. מה מתאים יותר לומר עליו קידוש היום ולשבח בו את ה', עושה מעשה בראשית, מקדש השבת ומברך שביעי? ועליו ברוך הוא נאמר: "מרום וקדוש אשכון ואת דכא ושפל רוח".

הנה "בעל השמועה עומד כנגד", הרבי שואל: "וואו איז דער וויין?" איפה היין? הוא מחפש את הרצון הטהור והזך של ישרי לב. הוי! "ולישרי לב שמחה"... ענקי רוח יש להם מבט אחר לגמרי. והרבה צריך ללמוד מסיפור זה, ובפרט איך להעריך אנשים קרובי שכניה, יהודים נאמנים שקיימו את המצוה במיטב יכולתם. פשוט'ע וויין???

אין מילים יותר!

הגאון ר' יצחק זילברשטיין שליט"א מביא שאלה מעניינת ומרגשת באחד מספריו על הש"ס, בנושא משלוח מנות. יהודי אמיד אחד נהג לשלוח לחברו, שאף הוא היה בעל אמצעים, משלוח מנות של פת לחם ועליה מרוחה קצת ריבה. השאלה היא, אם כגון זה יצא ידי חובתו... בדרך כלל לא היה משלוח מנות כזה לפי כבוד המקבל, אלא ששם היה מדובר במקרה מיוחד מאד. זכר לחורבן היה בזה, זכר לשמחת פורים בעמק הבכא...

ומעשה שהיה כך היה: שני ידידים אלה היו אחים לצרה במחנה ברגן בלזן. שניהם היו שוכבים על דרגשיהם. והנה שולח איש לרעהו 'משלוח מנות' - פת לחם ועליו מרוחות אותיות 'שמחת פורים' בריבה. פלא היה בכלל, איך הגיעה לידו אז אפילו טיפת ריבה? אי אפשר לתאר מה היתה משמעות 'משלוח מנות' זה שם. שני הידידים שרדו בעזרת ה', עלו לארץ ישראל, הקימו משפחות והצליחו לעשות חיל גם בפרנסתם. אולם מידי שנה בשנה, שלח אותו החבר שקיבל את משלוח המנות במחנה, לאות הכרה מיוחדת, את פרוסת הלחם והריבה. להראות שלא שכח זאת ולא ישכח זאת לעולם. משלוח מנות זה היווה אז עבורו אוצר שלם, גם לגוף המורעב וגם לנפש המעונה והמדוכדכת. הרב זילברשטיין שליט"א צידד להלכה, שבמשלוח מנות מיוחד כזה, שייך לצאת ידי חובה...

סיפור נוסף בענין משלוח מנות, עמוק מני עמוק, שמעתי מפי עד ראה, ידיד נפשי הנעלה, הרה"ח ר' מרדכי שמואל רושצקי שליט"א, שהיה משמש בקודש אצל כ"ק אדמו"ר ה'לב שמחה' מגור זי"ע: "היום בשעת כתיבתי אליך, התקשרתי אליו שוב לברר את הפרטים לאשורם, והוא בטוב עינו וחום לבו נענה ברצון. בתום דבריו נסערתי עד עומק נשמת. כמה רגעים ארוכים עברו עד שהייתי מסוגל לרשום זאת, למרות שלא שמעתי זאת ממנו בפעם הראשונה".

היה זה ביום הפורים בשנה השניה להנהגתו של ה'לב שמחה'.

קבל את גיליון 'לקראת שבת' ישירות למייל שלח מייל: dirshu@dirshu.co.il

"כשבגור עושים מצ'ינג ומגיעים למאה מיליון ש"ח, אז גם אם אתה לא חסיד גור, וגם אם אתה לא יכול לתרום - יש לך הרבה מה לשמוח!! גם בשבילם וגם בשבילך!"

"הקדים שקליהן לשקליו": מה הקשר בין מחצית השקל, מצ'ינג, והבחירות הקרובות? | דעה

שלגבי מחצית השקל הקב"ה הקדים שקליהם לשקליו, מי יודע אם המצ'ינג הזה הוא לא בבחינת הקדים הסתה שלהם להסתה שלו...

כן, זה מרגיז. לפעמים זה ממש מטריד. הסתה זה תמיד דבר מרגיז... אבל אנא, יהודים יקרים, נא לקחת בחשבון: מהתמודדות לא בורחים! אם לא נקבל באהבה את ה'הסתה בעד', הרי מחכה לנו בסיבוב גוש שמאל מאיים ושונא דת שמחמם מנועים לקראת ה'הסתה נגד'. ובינינו, כולנו מעדיפים 'הסתה בעד' מאשר 'הסתה נגד'! כולנו מעדיפים לבחור את המחזות המתוקים והמרנינים של רבבות אלפי ישראל שלא מתנגדים להיות 'מוסתים', להיות נתבעים ונותנים, להתנדב אחד לטובת השני, מאשר 'עליהום' תקשורת של המון חילוני שונא דת, שלא מתנגדים להיות מוסתים מנשמות הערב רב שבדורנו.

בינינו, לו יצויר שהיה מגיע אליך נביא ואומר לך שנגזר עליך בשנה הקרובה שכל חודש יהיה לך חור של חמש-מאות שקלים! כעת יש לך אפשרות לבחור מאיפה החור הזה יגיע - או שזה יגיע מהסתה של יאיר לפיד, שיהיה שר אוצר ויקצץ לך בתקציבים, או שזה יגיע מהסתה של מצ'ינג, שיבואו ויתרימו אותך וישגעו אותך עבור החזקת התלמידים, ואתה תתרום כל חודש חמש מאות שקלים. נו? מה היית בוחר??? ברור שהיית בוחר במצ'ינג.

אז שוב, אני לא ה'סגן של הרבש"ע'... ואין לנו מושג בחשבונות שמים. אבל צריך לקחת גם אופציה כזו בחשבון. אל תשכחו שיש סיפור כזה מפורש בגמ' בבבא בתרא (י.) על רבי יוחנן בן זכאי, שבראש השנה ראה בחלום שיאיר לפיד הולך לקצץ מההכנסות של משפחת האחיינים שלו ולקחת מהם במשך השנה שבע מאות דינרים! מה עשה רבי יוחנן בן זכאי? הלך במשך השנה והתרים אותם, 'שיגע' אותם; כל יום הוא הגיע אליהם עם עוד איזה מצ'ינג... עוד איזה 'יעד'... עם 'חייבים' ו'מצילים את עולם התורה'... ובקיצור: עד סוף השנה רבי יוחנן הצליח "לסחוט" מהם שש מאות ותשעים דינרים לצדקה! כמעט את כל הסכום שיאיר לפיד היה אמור לקצץ מהם! אבל עדיין, עדיין נשאר עשרה דינרים שרבי יוחנן בן זכאי לא גבה מהם. ואת העשרה דינרים האלו נשאר ליאיר לפיד לגבות מהם...

בשביל המשימה הזאת יאיר לפיד קיבל כמה מנדטים, והוא נשאר באופוזיציה ומשם היה שותף באחת מהוועדות, שבה

המצ'ינג מסרב לרדת מסדר-היום. רק 'יששכר באהלך' סיים, ואז הגיעו עוד שלושה מצ'ינגים נוספים. אם זה איחוד מוסדות גור, אם זה ישיבת 'עטרת' וישיבת קמניץ, ועוד היד נטויה. וזה פשוט לא ייאמן! אני לא איש של מספרים, אבל יהיה מאוד מעניין אם יקום מישהו ויבדוק את היקף הסכומים האדירים שניתנו לצדקה ע"י כלל ישראל רק בכמה החודשים האחרונים. אני חושב שזה כבר נושק למיליארד שקלים! אני מגזים??? אולי. אדרבה, תבדקו את זה...

אי אפשר לדעת חשבונות שמים, אבל מי יודע אם אין פה בחינת "הקדים שקליהם לשקליו". סוף-סוף, אותו לפיד שהילך עלינו אימים לפני כמה שנים ואיים להבעיר את היכלי התורה, לבסוף שקט והתכנס בתוך עצמו ונהיה גחלת שמעמיא עמיא ואזלא (-הולכת ונחלשת) - ואז לפתע הגיעו כמה 'חרש שוטה וקטן' וחזרו וליבו שוב את הגחלת, והנה שוב הוא מופיע... והוא מתחיל שוב להוות איום על עולם התורה והחסידות. אז מי יודע אם לא המאות-מיליונים של שקלים שיוצאים עם כל הלב מהארנקים הרקים של שלומי אמוני ישראל, מי יודע אם הם לא מצילים אותנו מאותה קליפה שלא תחזור חלילה למשרד האוצר ותקצץ חלילה שוב במאות מיליוני שקלים מהחזקת תורה רח"ל. אנחנו לא יודעים חשבונות שמים, אבל דבר אחד אני כן יודע! אנחנו נמצאים כבר עמוק בערב בחירות, ובדרך כלל תקופת בחירות מורגשת באוירה הכללית - יש מודעות ברחוב, יש פלאירים, בקיצור: תעמולת בחירות. ואילו הפעם??? משום מה זה נראה שאף אחד מאיתנו לא מדבר על זה. כולנו עסוקים במצ'ינג... במקום שבלוח מודעות יהיה כתוב: "ג' - להציל את עולם התורה", כתוב שם: "יששכר באהלך - מצילים את עמלי התורה". במקום שאני אקבל צינתוקים בפלאפון על לשון הרע פלוני ומפלגה אלמונית, אני עסוק בלענות (או בלברוח) מכל מיני קרובים שמגיעים להתרים אותי בשביל המצ'ינג שלהם. אשריהם ישראל!

ובינינו, כל המצ'ינג הזה, זה סוג של הסתה... לוקחים ציבור, מכניסים אותו לאיזשהו סהרוריות, מכניסים לו כמה משפטים מפוצצים לראש ו...קדימה! ההמון 'המוסת' יוצא לרחובות ומתחיל לדבור... נכון שזו הסתה? רק יחי ההבדל הקטן! - יש הסתה נגד, ויש הסתה בעד. והמצ'ינג הזה הוא 'הסתה בעד'. וכמו

מה שבטוח: כלל ישראל נותנים צדקה! ופשוט וברור שזו עת רצון בשמים! כשיש כ"כ הרבה צדקה בעולם זה מוכרח להשפיע שפע רב בכל העולמות. כן, שיהיה לנו ברור: כשאיחוד מוסדות גור עושה מצ'ינג ונתרם סכום של מאה מיליון שקלים, אז גם אם אתה לא חסיד גור, וגם אם אתה לא יכול לתרום להם, אבל לשמוח??? יש לך הרבה מה לשמוח בשבילם! וגם בשבילך! כי הרבש"ע הוא אותו רבש"ע... וכשמאה מיליון שקל נתרמים לגור, בשמים זה מעורר רחמים וחסדים ושפע לכל העולם כולו, בלי מגזריות. כן, צדקה זה משהו קצת גדול יותר ממה שאנחנו חושבים. אשריהם ישראל...

(מתוך גיליון 'אז נדברו' [בשינויים קלים] פרשת ויקרא זכור תשע"ט)

החליטו שצריך להעלות את המע"מ על הליקרים בעוד שני שקל, ובמשך השנה קנו האחיינים של רבי יוחנן כמה ליקרים... וכך בסך הכל יצא שיאיר לפיד הצליח להוציא מהם את העשרה דינרים העלובים האלו דרך המע"מ על הליקר, או מצדי, דרך העלאת התעריף בכביש שש... אבל תאר לעצמך שרבי יוחנן בן זכאי לא היה מתרים אותם שבע מאות דינרים! ואת כל הסכום הזה יאיר לפיד היה צריך להוציא מהם... אז לא הייתה ברירה, כי בשביל להוציא ממשפחה חרדית כ"כ הרבה כסף, יאיר לפיד לא יכול לשבת באופוזיציה, הוא צריך להיכנס לקואליציה ולשבת על השיברים הרציניים ביותר של הכסף. אה? מה תאמרו על זה?? זה מעשה שהיה!

שמחת פורים

'פורים רב' שעלה על השולחן - האם מותר להורידו? מדוע בכלל ממנים 'פורים רב'? והאם יש מקור בספר יצירה למנהג להרבות שחוק בחודש אדר

לקט מרתק של מקורות ומנהגים על שמחת פורים

נהגו לעשות שחוק וליצנות מהמן ואחשוורוש

בספר "צדקת הצדיק" (אות רס) מביא, שהמנהג מימות קדם היה לעשות אותו השחוק וליצנות ממעשה אחשוורוש והמן הרשע בדברי בוז וקלון, ומצינו כן מרומז ב"מגן אברהם" וב"פרי מגדים" בהלכות שבת (סי' שו"ק כב).

צדיקים פירשו את טעמו של המנהג ע"פ מאמר חז"ל שכל ליצנות אסורה חוץ מליצנות של עבודה זרה, והליצנות שעושים בעניין המן ושאר הרשעים זו ליצנות דעבודה זרה ממש (ספר "שבט מיהודה").

וכן מסופר על הרה"ק האהבת ישראל מויז'ניץ זצ"ל שאף שהיה נזהר שלא למלאות פיו שחוק, אולם בשולחנו הטהור ביום הפורים בעת שדרש ה'פורים רב' והיה עושה ליצנות מהמן הרשע, אז שחק בפה מלא באמרו כי כל ליצנות אסורה חוץ מליצנות מעבודה זרה.

מינוי 'פורים רב' - על מה ולמה?

מנהג ותיק בהרבה קהילות בישראל למנות בחודש אדר ת"ח פיקח ושנון לרב לכהן כ'פורים רב', ויש שהרב המקומי היה מוסר סמכויות מסוימות לרב של פורים, שהיה מבדח את הקהל ביום הפורים באמרות נעימות ובמילתא דבדיחותא.

וכן המנהג גם בישיבות, למנות אחד מבחירי הישיבה היודע לפלפל ולדרוש בחריפות ובבקיאות, ותפקידו לשמח את הבחורים בחידודי דברים להרבות שמחת פורים.

העולם מטעימים את מנהג ה'פורים רב', שהוא כדי להרבות בשמחה ובששון. אולם בעל ה'ויגד יעקב' מפאפא זצ"ל אמר

הרב ישראל יעקב פרבר והרב יהודה לייב שטיסל, מח"ס 'המנהג' המנהג בכל תפוצות ישראל הוא להרבות בשמחה ושחוק בימי הפורים, ויש מקומות שמתאספים ביום הפורים ואחד מן הקהל משמח בדברים במילתא דבדיחותא.

מנהג זה נהוג כבר מתקופת האמוראים, כמו שכתב היעב"ץ בסידורו בענייני פורים (שער יג, ט אות יז) שעניין ריקודין ושאר ענייני שמחה ושחוק שאין בהם חשש עבירה נמצא כבר בגמרא (סנהדרין סד:) וכפירש"י שם. וכן נהגו בדורות הראשונים, כמובא ב"נימוקי יוסף" עמ"ס מגילה (דף ז:); בשם הרמב"ם, שירבה בשחוק ובמילי דבדיחותא שמתוך כך לא ידע בין ארור המן לברוך מרדכי.

בטעם מנהגם של ישראל כתב הרה"ק רבי צדוק הכהן מלובלין זצ"ל בספרו "ליקוטי מאמרים" (אות טז, עמ' עו), לפי שביום זה נהפוך הוא אשר ישלטו היהודים המה בשונאיהם, וכדרך שנאמר בתהלים (ב, ד) 'יושב בשמים ישחק ה' ילעג למו'.

ויש שהביאו את דברי "ספר יצירה" (פ"ד) הכותב: "המליך אות ק' בשחוק ואדר בשנה" כמקור נאמן למנהג ישראל להרבות במיני שחוק בחודש אדר.

אמנם יש לציין כי היו מגדולי ישראל שדעתם לא היתה נוחה דעתם ממנהג זה, והיו נזהרים אף בימי הפורים שלא למלא פיהם שחוק, וכדברי ה"טורי זהב" (סי' תקס"ז) שאסור למלאות פיו שחוק אפילו בפורים, וכן הביא האור החיים הק' בספרו "חפץ ה'" (ברכות דף לא).

צבי' מזידיטשוב זצ"ל שהיה בוחר ב'פורים רב' וביקש ממנו שיבטל גזירות ועלילות על בני ישראל.

וכן מסופר על הסבא קדישא משפולי זצ"ל, שכאשר היה צריך לפעול אצל השלטונות היה מגייס ביום הפורים יהודים מחופשים וערכו פורים שפיל, ולפעמים היה ממנה אחד מהחבורה למלך והיה חורף את המשפט כרצון הסבא קדישא, והיו לו בזה סודות גדולים.

מדוע אסור להוריד את הפורים רב מהשולחן

בהרבה מחצרות החסידים, במהלך עריכת השולחן של האדמו"רים משמח ה'פורים רב' באמרותיו וחרוזיו, ובתוך הדברים היה מכניס דברי מוסר לעורר את הקהל בענייני השעה, וכידוע שעל-ידי שמחה וצחוק מתקבלים ומתיישבים הדברים היטב באזני השומעים.

רבוה"ק מבעלזא היו מבקשים את ברכתו של ה'פורים רב' באמירת 'לחיים'. והמנהג בויז'ניץ שהפורים רב מזמר זמירות לפורים בנוסח 'שלום עליכם' ו'כל מקדש' בניגון של שבת, ואומר דברי תורה בדרך בדיחותא.

ומסופר שהרה"ק מראפשיץ זצ"ל אמר פעם שיש להקפיד שלא להפריע לאלו שנוהגים לעלות על השולחן ולבדח את השומעים, כדי לקיים 'אל תפל דבר מכל אשר דיברת'...

להארות והערות ניתן לפנות
ל"מכון המנהג": hamenhog@gmail.com

שהמקור למנות פורים רב אינו כמו שהעולם סוברים, אלא הוא מנהג מימים קדמונים שבעת שרב העיר רצה לקיים את ההלכה של 'חייב איניש לבסומי בפוריא עד דלא ידע', וכיון ששיכור אסור להורות, על כן בירר לו תלמיד חכם אחד וביקש ממנו שלא ישתה יין כל יום הפורים, כדי שיהיה מוכן ומזומן להורות ולהשיב דבר ההלכה לקהל שבאים לשאול.

'פורים רב' בחצרות החסידים

מנהג הפורים רב נשתרש בחצרות החסידים, שהיו ממנים כל שנה פורים רב, כמו שכותב הגאון רבי יחיאל מיכל היבנר זצ"ל שכן המנהג אצל האדמו"רים מסטרעטין ("שו"ת הילולי דרבי" עמ' כא), וכן בספר "ספרן של צדיקים" (מערכת מ אות כט) מובא שהרה"ק רבי ירחמיאל משה מקאז'ניץ זצ"ל היה עושה קלפי וגורל מי יכהן כפורים רב מראש חודש אדר עד יום שני של פסח, וכן הנהיג כ"ק מרן מהר"א מבעלזא זי"ע את מנהג הפורים רב בארץ ישראל.

ומנהגו של הדברי חיים מצאנז זצ"ל היה לעשות פורים רב, וכן היה מקבץ כמה אברכים טובים ת"ח וחסידים שהיו נקראים בשם 'פורים קהל', ודרכם היתה ללכת לבתי אנשים לבקש מהם מעות לצרכי צדקה והיו פוסקים שיתן כך וכך, והיתה להם הסמכות ליטול משכונות עד שישלמו את הצדקות ("דרכי חיים").

שפע של ישועות בכוחו של ה'פורים רב'

מצינו בספרי החסידות בגודל מעלת ה'פורים רב' שכוחו רב בהמשכת ישועות ורפואות לכלל ישראל, כמסופר על בעל ה'עטרת

השו"ת היומי

מתי נכון לחלק בארץ-ישראל 'מתנות לאביונים' שמגיעים מנדיבי עם בחו"ל?

משולחנו של הרה"ג רבי מרדכי הלוי שוורצבורד שליט"א מורה הוראה 'נאות שמחה' - מודיעין עילית

בעל המאור הוא לענין בני הכפרים שהיו מקדימים ל"א אדר, וע"ז כתב שהטעם שאינם נותנים מתנות לאביונים ביום זה, הוא משום שאם יתנו, אז מתוך שהם בדקדוקי עניות לא יישאר להם לשמחת פורים, ובלי טעם זה, כיון שהם מקדימים את קריאת המגילה היו יכולים להקדים גם את מצות מתנות לאביונים. אבל אנו שחובתנו ביום י"ד או ט"ו, אם נותנים קודם, הרי זה כמו ליטול לולב לפני סוכות ולא יוצאים ידי חובה.

ומסקנת ה'קה"י היא, שכדי לצאת מן הספק ראוי לחלק את הכסף לנזקקים בשעות אחה"צ, בזמן שכבר יום באמריקה. ונדפסו שם מכתבים מהאבי עזרי זי"ע ויבדלחט"א הגר"ח ק שליט"א והגר"נ קרליץ שליט"א, שקיבלו את התרומות וחלקו אותן לאחר זמן זה כדי לצאת ידי כל הצדדים.

שאלה: קופת צדקה מפורסמת מבקשת מנדיבי עם בחו"ל סכומים גדולים ע"מ לחלקם ביום הפורים למשפחות נזקקות בארץ ישראל. השאלה היא, מכיוון שבחו"ל מתחיל הבוקר כמה שעות מאוחר יותר, א"כ אם מחלקים את הכסף בארץ הקודש בבוקר, כשבחו"ל עדיין לילה, אולי לא קיימו הנותנים מצוות מתנות לאביונים הנוהגת ביום.

תשובה: מרן הקהילות יעקב זי"ע עמד על ספק זה במכתבו בספר 'ישמח ישראל' להרב דרדק. צדדי הספק הם, שמחד מבואר בפוסקים שאין לתת מתנות לאביונים לפני פורים, מהטעם שכתב 'בעל המאור', שמא ישתמשו העניים בכסף לקנות בזה אוכל לפני פורים ולא ישאר להם לשמחת פורים, ולפי"ז, בנידון השאלה דידן, הרי המקבלים נהנים מהכסף ביום הפורים שלהם. אולם מאידך, יש לומר שקודם זמן מצוה לא יצא ידי חובתו, וטעמו של

"הנהג הערבי בחר לעקוף אותנו במקום צר בכביש. הוא התחכך במכונית שלנו והיא נפלה לתעלה עמוקה בצדי הדרך. בתחילה לא ידעתי אם אני חי או מת..."

"הפורים הפרטי שלי" - מתוך שיחת מרן הגר"י איידלשטיין זצ"ל בפורים תשע"ד בה גולל חלק מהנסים שאירעו עמו בחייו

הזה וחיכך את המכונית שישבתי בה, והיא נפלה לתעלה עמוקה ליד הכביש הצר. היום הכביש שם רחב, אבל אז בקושי הספיק לשתי מכוניות. בתחילה לא ידעתי אם אני חי או מת, בסוף הרגשתי שאני חי, והיה נס שעבר שם משהו עם טלפון (אז הטלפון הנייד היה נדיר מאוד) והזעיק אמבולנס.

"הביאו אותי לביה"ח בנהריה ושם עברתי שבעה מדורי גן-עדן. בכל פעם תחיית המתים חדשה. שלושה ימים הייתי קשור עם חבלי ברזל (אזיקים) למיטה, אי אפשר אפילו להתהפך. כך גזר הרופא, שבשביל שהחולה יתרפא צריך לקשור אותו... אח"כ מותר היה להתהפך מצד לצד, כמו תינוק שבשלב הזה כבר יכול להתהפך. אח"כ קיבלתי רשות לשבת במיטה, אח"כ אפשר היה לשבת על כסא, אח"כ ללכת עם הליכון של ארבע רגליים, ביחד איתי שש רגליים... אח"כ הלכתי עם קביים, ואח"כ מקל. שבע דרגות של תחיה..."

"וכעת אני עובר לספר את הנס שעל שפת הים באשקלון. אמנם החזו"א אמר לי שבשביל הבריאות טוב לי ללכת לים, אבל באשקלון הייתי במצב כזה שהאוויר של הים בעוונותינו הרבים... הרגשתי שמלאך המוות נמצא קרוב אלי. הוא היה קרוב מאוד. שאלו אותי אם להזמין חובש, ואמרתי תקחו אותי ישר לבית החולים ברזילי, לא רחוק משם... אמרו אז שאם היינו מאחרים חמש דקות, לא היה את מי להחיות. ...הייתי מחוסר הכרה, לא זוכר כמה זמן, יום או יומיים, והיה נס גדול מאוד..."

בהמשך הזכיר הגר"י זצ"ל עוד כמה מהנסים שאירעו עמו בתקופת חוליו, וסיים: "הפורים הזה הוא על הנס הגדול הזה, וממש נזכרים ונעשים בכל שנה ובכל יום ויום. לכן אנו אומרים - לא קיבלנו מכה מהשמים, אלא חסד מהשמים. אנחנו צריכים לזכור חסדים שהשם יתברך עוזר לנו לזכור דברים שהאדם שוכח להזכיר לעצמו... כי זה לא רק הצלה חד פעמית, זה לא חסד שהיה... זה חסד שמתחדש כל יום יום כמה פעמים ביום..."

(גאון יעקב)

בשיחתו של מרן הגר"י איידלשטיין זצ"ל בפורים תשע"ד, הוא דיבר על ענין 'הפורים הפרטי' שאדם צריך לעשות על הנסים שמתרחשים עמו. הוא הביא את מה שכתב בעל התוספות יום טוב בספרו 'מגילת איבה', שהוא מצווה לבני משפחתו לחוג ביום ה' אדר את נס הצלתו מגזירת המלכות, וכן הזכיר את הפורים שקבע בעל ה'חיי אדם' למשפחתו על כך שניצלו מהפצצה בעת המלחמה בין רוסיה לפולין, כאשר פצצה נחתה בחצרם, סמוך לחבית אבק שריפה, שהתפוצצה והרסה כמה דירות ובתים בחצר, אך כל בני משפחתו ניצלו ואפילו טיפת דם לא ירדה מאף אחד מהם.

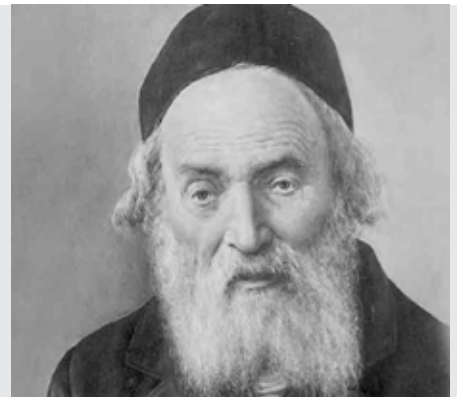
"גם אני מודה להקב"ה ביום הפורים" - אמר הגר"י זצ"ל. "אמנם לא קבענו ימים מיוחדים, אבל ביום פורים זו עת רצון להודות לה' על הנסים. נסים, זה שעם ישראל ניצל ממות לחיים, ונס פרטי לנו". ובהמשך דבריו מנה כמה מהנסים שאירעו עמו.

"היינו פעם בסכנת מוות... היינו על כביש ירושלים ואמרנו אז שצריך להגיד וידוי, כי ודאי היה לנו שהמכונית תתרסק, כיון שבמצב כזה המכונית מתרסקת לרסיסים... הרכב החליק על כתם שמן והרכב הסתובב על הכביש ונתקע בשתי המעקות... היו שם רכבים נוספים שהסתחררו, ואנו הרכב היחידי שיצא בלי כל פגע... המכונית שם עברה בין שני הרים גבוהים שחצבו בהם מעין קירות, ומשני הצדדים יש אבנים של ההר, המכונית נחבטה פעם לימין ופעם לשמאל ולא התרסקה, הנזק היחידי שהיה הוא שהלוחית רישוי נשברה ונפלה..."

"הנס הזה היה אחרי הרבה שנים ואחרי הרבה נסים שעוד היו. על כל נס ונס ישנה מצווה של 'פורים', לחבר מגילה על כל אחד ואחד. ואמת שלא היה לי זמן לחבר מגילה על כל נס ונס, ובין לבין היו לי הרבה נסי פורים. למשל, בדרך שבין כרמיאל לעכו לפני כ-24 שנים (וזה רק אחד מהנסים, אפשר לספור עשרה נסים כמו בבית המקדש, אבל למעשה היו עוד כמה נסים, וזו רק דוגמא אחת), אני יושב בתוך המכונית, ומאחורינו נוסע ערבי במכונית שלו, הערבי רוצה לעקוף ולא מצליח. יש לו מכונית מהירה, אם היה רוצה היה יכול לעקוף בקלות, אבל הוא בחר לעקוף במקום

קבל את גיליון 'לקראת שבת' ישירות למייל שלך מייל: dirshu@dirshu.co.il

אסור לקבל לשון הרע - אפילו מהאדם הנאמן עלינו ביותר

הצטרפו אלינו ללימוד היומי ב'חפץ חיים'

אצלנו כשני עדים, שלא יגרע או יוסיף אפילו תיבה אחת בענינים אלו של לשון הרע, שאנשים רבים אינם חושבים זאת לאיסור בעוונותינו הרבים, וכן לא מצוי שלא יהיה שום לימוד זכות על אותו אדם, וכו' ולכן אין לסמוך כלל על היתר זה למעשה. והוסיף (שם ובבאמ"ח ס"ק טז), שכמה אנשים טועים בענין זה, שכששומע אדם לשון הרע ורכילות מהוריו, או מאשתו, מקבל זאת כאמת, כי חושב שהם בודאי לא ישקרו לו, וזו טעות גמורה, כי לא שייך לומר אפילו על אשתו שנאמנת אצלו כשני עדים, כי אפילו הנשים הצנועות אנו רואים שגורעות ומוסיפות בסיפור, וגם צריך שבכל דבר יאמין לה כשני עדים וזה אינו מצוי כלל, ומלבד זאת צריך שלא יהיה שום צד זכות בדבר, ושיהיה תועלת להבא, ואינו מצוי כמעט במציאות שיתקיימו כל התנאים.

ההלכות הנלמדות היום ב'חפץ חיים' (כלל ז' מהלכות לשון הרע סעיפים ז-ח) עוסקות באיסור קבלת לשון הרע מאדם שנאמן על המספר כמו שני עדים. ה'חפץ חיים' כותב, שרק בדברים שאם הם אמת מותר לספר בגנותו בגללם, יש נפקא מינה למהימנות של המספר. אבל בדברים שיש לתלות עליו זכות, כגון בחסרון ידיעת איסור המעשה, או שהיה שוגג, או לספר עליו דברי דופי וגנאי בעלמא וכו', בזה אין נפק"מ כלל לנאמנות של המספר, שהרי גם אם הדברים אמת אסור לספרם. בביאורים ומוספים מציינים, כי למעשה כתב הח"ח שבזמננו [לאחר זמן התלמוד], הסכימו הפוסקים שאין לומר על אף אדם שהוא נאמן כשני עדים, כי לא ברור לנו הגדר בזה, ומלבד זאת לא מצוי אפילו כמעט אחד מאלף שנוכל לומר עליו שנאמנים דבריו